

Тому, що ти є

Дара Корній

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

© Видавничий дім «Фабула». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

1. Час

Оксана не спала. Лежала в зручному теплому ліжку на сьомому поверсі панельної дев'ятиповерхівки й слухала ніч. Штори розхилені — не хотілося ховатися від світу сьогодні. Дивилася у вікно — навпроти точнісінько такий самий будинок. Лишень із маленькою різницею: на ньому величезне електронне табло.

Годинник показує 00:00.

Нулі. Час безчасся. Здається, усе на мить завмирає. Немає болю, немає світу, немає неба, зір, місяця, сонця, немає Бога. Є тільки круглі нулі перед початком. Час безчасся? Але ж і часу нема. Лишень ефір. І тут з'являється Бог, несучи, мов Атлант, на раменах час, і...

00:01.

Початок чи продовження? Початок із нуля чи продовження після нуля?

Оксана дивиться поверх даху на смутний клаптик неба. Зірок майже не видно. Місяць мерехтить блідою плямою. У місті забагато світла, тому він такий тьмянний. Але й місяць гасне, закутуючись у темний саван хмар. Буде сніг. І слідом за ним у місто увійде Зима.

Через пів години годинник майже зникає в ряботинні лапатоного білого пір'я лебедиків-хмар, які чубраються після купелю в небесному чорному ставку й засипають своїм пухом місто, дерева, річку, парк.

У груди повертається біль, який трохи відступив після кінської дози знеболювального. Він живе в ній уже два роки. Оксана звикла до нього, мов до вірного приятеля. Часом почувається майже мертвою, коли він довго не повертається. Повернувся. Отже, досі жива. Та цього разу вже надто сильний. Оксана не кричить, не стогне. Зціпила зуби й мовчить. Боїться налякати донечку та маму. Вони й так стільки натерпілися та пережили через неї. Ці пару літ

боротьби з хворобою забрали багато здоров'я та грошей у її рідних. Продали трикімнатне помешкання в Києві, прикраси, меблі. Здавалося, подолала недугу, однак то була лише ремісія. Усе намарно. Скільки ще це триватиме? Лікарі сказали: недовго — надії на одужання ефемерні.

Приїхала помирати додому. Мар'янка не захотіла лишати маму сам на сам із болем та смертю. Хоча і благала, і молила доньку. Така вперта. Узяла академку в університеті та й подалася з Оксаною. Зараз працює санітаркою в районній лікарні: кращої роботи в невеличкому районному центрі похапцем годі знайти. Грошей заледве вистачає на знеболювальне та інші ліки. А ще їжа, одяг, молодість доньки. Ніхто не дорікає Оксані. Однак жінка без слів усе розуміє. Вона тягар для рідних, зайвий клопіт та обтяжливі витрати.

Оксана вдивляється в цифри на табло. Снігова пелена така густа, що лише уривки світлячків проглядають крізь снігову намітку. Простягає руку до столика, що стоїть поруч. Між ліками намацує мобільний, умикає тремтячими руками — 02:30. Час. Уже час, а то буде запізно.

Зібравши докупі сили, Оксана встає з ліжка. Груді, здається, зараз вибухнуть від болю. Вона навчилася з ним жити, але щоразу це Голгофа. Їй таки вдається відмежуватися від нього, і жінка починає вдягатися в ще звечора наготовлений одяг: старі сірі джинси, древня темно-синя вовняна кофтина, вицвілі шкарпетки, які тримала бозна для чого (а, бачиш, таки згодилися). Неслухняне густе волосся, яке звечора востаннє помила любистком, сяк-так пригладжує рукою, збирає докупі. Намацавши на столі гумку, зав'язує його в тугий вузол. Тепер останнє — прощальний лист «у майбутнє з минулого» чи якось так. З-під подушки витягає складений учетверо, трішки пожмаканий аркуш паперу, кладе на стіл. Здається, що писала його вічність, доки підшукала потрібні слова. Доня та мама мають її зрозуміти й пробачити. Слухає звуки

за дверима кімнати. Тиша. Її рідні сплять. Навшпиньки виходить у коридор і зупиняється. Світло від снігу падає сутінками у квартиру. Двері в мамину кімнату прочинені, у Мар'янчину — щільно закриті. Шепоче: «Пробачте мені, мої любі! Пробачте й прощайте!». Рішуче намагає на вішаку свою вицвілу від часу, колись бузкову куртку: у ній по гриби ходить, ні, ходила, хідники тріпала, у городі порпалася. Куртка стара, але надійна. Тільки Оксана її й носила! Мамі затісна, для Мар'янки закоротка. Вдягає її, натягує старі черевики, на голову шапку, обережно відчиняє двері й виходить із квартири. Ключі не бере. Навіщо? Це дорога в один кінець. Правда, двері залишаться незамкненими, та нехай: це зайвий шум. До того ж, здається, у таку ніч навіть недобрі люди сидять удома. Якусь мить стоїть, притулившись до дверей, слухає, чи не розбудила випадково рідних своєю метушнею. Тиша.

Оксана прямує східцями вниз. Не ризикує викликати ліфт. Зайвий шум. До хвороби вона майже не їздила ліфтами. Навіть на чотирнадцятий поверх могла впевнено вибратися пішки. Мала на них фобію.

Почалося все в другому класі.

Оксана поверталася зі школи додому. Як завжди, неквапом зайшла в ліфт. Коли вже майже натиснула на гудзик сьомого поверху, через двері прошмигнув чужий. Мала перелякано витріщилася на незнайомця. Тато попереджав, що з чужими не можна їхати в ліфті. Чоловік був обшарпаний, від нього сильно смерділо. Коли натискав на дев'ятий гудзик, його рука тремтіла. Він розвернувся обличчям до Оксани: майже водянисті порожні очі забігали в дивному танку так швидко, що, здавалося, зараз повистрибують з орбіт. Жах припилив дівчинку до стіни ліфта, не змогла ні поворухнутися, ні закричати, бо втратила голос від страху. Незнайомиць нахилився над малою, обережно вийняв із її вух золоті сережки. Потім вишкірився потворним чорним, майже беззубим

ротом, погладив по голові волохатою тремтячою рукою й прошепотів:

— Не бійся, мала. Я тебе не з'їм. Ломка в мене.

Та тремтяча волохата рука й вицвілі, кольору осіннього смутного неба очі ще довго будуть маритися малій Оксанці в нічних жахіттях.

А тоді у ліфті... Налякалася до смерті. Незнайомець ніби розчинився в темних колах, що замиготіли перед очима. Прийшла до тям від дотику ніжної маминої руки в себе на чолі. Стурбовані очі батьків дивилися на малу. Вона знепритомніла в ліфті. Її знайшла сусідка пані Стефа, яка поверталася з крамниці.

Після цієї історії Оксана старалася уникати ліфтів. А коли все ж доводилося ними користуватися, то завжди почувалася переляканою восьмирічною дівчинкою, навіть тепер. Незнайомця так і не знайшли, незважаючи на таткові робочі зв'язки. Десь через місяць після цієї історії Оксана записалася в секцію вільної боротьби, полишивши назавжди спортивну гімнастику. Умовляння мами, тренера, подруг, натяк на те, що це не дівчачий вид спорту, та інші мудрі аргументи Оксану не переконали:

— Нічого не вийде, мамо. Тато не зможе бути завжди поруч. Я маю навчитися давати собі раду сама.

Батько не відмовляв. Знав, що переконати дочку ні сльозами, ні благаннями не вдасться: мала була така ж уперта, як і він.

Згадувала, наче вчора те все відбувалося. Невже в кінці дороги спогади так відчайдушно не дають спокою? Спомин мов листівка, а чи чорно-біла світлина з минулого.

Оксана виходить із дверей під'їзду й потрапляє в Зиму. Нарешті вона прийшла, така жадана, така світла. Увірвалася в браму міста лапатим сніговієм. Під ногами лілейний святочний обрус. Так і має бути: якщо уродини — це свято, то й кончина людини мусить бути празником. Оксана стає під ліхтарем, який хоч і заліплений снігом,

та все ж мужньо продовжує нести варту, одноокий вуличний чатовий. Жінка виходить на Паркову алею, і її маленьку худеньку постать ковтає сніжна завіса.

На вулицях міста порожньо. Тільки Зима й Оксана — володарі цієї нічної пори. Ще трішки, і залишиться лише панна Зима — прекрасна повелителька сонного міста. Жінка йде через парк, вибираючи зумисне найглухіші алеї, щоб випадково не натрапити на якусь заблудлу живу душу. Це їй майже вдається. Десь на половині шляху відчуває, що не одна. Сполохано зупиняється, розвертається й бачить перед собою старого бездомного пса, прапрадід якого, схоже, був німецькою вівчаркою.

— Ти що тут робиш, друже?! Дивися, який сніг, засипле, завіє. Біжи шукати прихистку деінде.

Пес весело метляє хвостом, не звертаючи жодної уваги на слова жінки, улесливо зазирає в очі. Оксана присідає поруч собаки. Він видається їй наче знайомим, мовби вже колись вона його бачила чи знала; десь колись, певне, в іншому житті. Але пригадати зараз несила, чи то ліпше сказати — ті спогади зараз не мають зовсім ніякого значення. Чи, може, то всі бездомні пси між собою схожі, як нещасні люди однаково нещасні. Пес тулиться до неї своїм мокрим теплим носом.

— Голодний, мабуть. Вибач, любий, у мене для тебе нічого немає,— чомусь виправдовується вона.— Хоча... У кишнях цієї доісторичної куртки, можливо, загубилося щось їстівне.

Оксана обмацує глибокі кишені й знаходить в одній кусень сухого хліба.

Простягає перед собою.

— Бери, друже!

Собака трохи насторожено підходить до Оксани й висмикує з рук сухарик.

Жінка ніжно гладить собаку по його обідраній та вилинялій від лишаїв і життя шерсті, залишки якої в сніговій темряві видаються сірими — чимсь схожий неборака на вовка-сіроманця з дитячих мультиків її дитинства. Справжнісінький тобі Сірко. Пес, догризши сухарик, починає облизувати її руки, обличчя.

Далі йдуть разом. Сірко не відходить від Оксани, тільки час від часу зупиняється, щоб понюхати повітря, а тоді блискавично наздоганяє жінку.

Стає чути шум річки. Стирка взимку майже ніколи не замерзає. Тече через містечко, ділячи його рівенько на дві половини. Це неглибока, спокійна, не дуже широка річечка. Улітку, навіть у найжахливішу спеку, у ній крижана вода, а взимку вона не замерзає. Три потужні джерела наповнюють річку, несучи воду нагору з найпотаємніших глибин Землі. Найглибша вода під мостом у міському парку, де й вливаються в Стирку ті джерела...

А от і міст Скупого Кохання.

Оксані на душі стає важко, ніби весь тягар і всі гріхи земного життя разом напосілися на неї. Жінка раптово зупиняється, не в змозі зрушити з місця. Кінець її шляху. Вона зараз зробить свої останні печальні кроки й за межею зустрінеться з татком. Як їй його бракувало, мудрого, сильного, впевненого в собі й завжди справедливого. Можливо, якби він іще жив, цього не трапилося б. Сірко вологим носом притуляється до руки й починає облизувати-цілувати її крижані пальці. Але вона вже нічого не відчуває. Ні холоду, ні снігу на обличчі, ні тепла собачих цілунків. Сніг сипле й сипле. Зима.

Три кроки, і все закінчиться: біль, сльози рідних, пекло животіння — і прийде забуття. Навіть якщо не втопиться, то помре за кілька хвилин від переохолодження. А чи швидко й безболісно? Швидко — так, а решта — байдуже. Відчай штовхає до поруччя містка. Жінка дивиться на темну холодну воду вниз. Білі крила

сніжинок, долітаючи до води, щезають у мороці темного свічада. Тепер її черга щезнути. Оксана залазить на кам'яне засніжене поруччя, розкриває руки, ніби птаха для польоту. Та політ цей буде останнім. І не вгору, а вниз. Помах крил — і вона летить! Прискорено й несамовито швидко, тому що позаду її щось штовхає. Вона летить, але не вперед. Падає.

Сірко роздратовано вчепився зубами в її штани й сердито тягне на себе. Оксана втрачає рівновагу й падає на засніжену поверхню мосту. Сльози заливають світ, пес жалісливо зазирає в очі жінки, тицяючись мордою їй в обличчя.

Вони сидять посеред мосту: безрідний старий самотній пес і побита хворобою та життям жінка. Вони розуміють одне одного без слів. Оксана плаче, а собака лише час від часу відповідає тихим скімленням і лежить поруч, печально поклавши морду на лапи.

Він не дав їй впасти, не сьогодні. Її дорога ще не закінчилася, і вона має пройти шлях до кінця. Доля чи хтось іще, хтозна, подарували їй шанс піти достойно. Оксана роззирається. Як зимно та красиво навколо — чисто та сніжно! Зима вміє приємно вразити, заморозити, заколисати.

Оксана зітхає. Стільки фізичних сил витратила на те, щоб сюди добрести. У неї не вистачить потуги, щоб додому вернутися. Вона має бодай трохи перепочити. Жінка кладе голову собаці на спину й завмирає вражено: уперше за останні пів року біль у грудях відступив самотійно, без знеболювання. Він також злякався смерті? Як вона втомилася! От перепочине хвилику й повернеться до мамі і донечки. Головне встигнути вчасно. Аби вони не прокинулися раніше й не знайшли її прощального листа. Повіки стають важкими, мов залізна брама середньовічного замку, падають грізно. Оксана не в силах опиратися. Вона засинає.

Сірко кілька хвилин лежить незворушно, слухаючи надломлене дихання жінки. Вона спить, кутики вуст підняті. Жінка всміхається.

Пес тисне носом у щоки, в обличчя жінки. Жодних ознак повернення зі сну. Він нервово тягне її за поли куртки. Нічого. У нього замало сил. Сірко розпачливо бігає навколо Оксани й голосно гавкає.

Оксана крізь пелену дрімоти чує гавкання якогось собаки. Однак музика там, де сонце й літо, лунає гучніше. І вона йде на звуки музики... Веселі дитячі голоси радісно й щасливо співають:

— Десь тут була подоляночка! Десь тут була молодесенька.

Оксана-подоляночка — у центрі кола.

— Тут вона сіла, тут вона впала!

Коло замкнулось.

— До землі припала!

Сірко знесилено зупиняється. Сідає на задні лапи й жалібно виє.

А Оксана танцює у своєму сні. Спить і танцює.

2. Подоляночка

Олександру сьогодні вкотре наснилася Оксана. Лише задрімав ненадовго посеред нічного чергування на кушетці в ординаторській — і маєш... Знову спогади. Щось останнім часом вони надто часті гості в його житті. Це його мана — оті марення, марення тією, яка не стала твоєю й уже, мабуть, ніколи не стане. Двічі одружений, двічі розлучений. Перша дружина лишила його через те, що вночі її, Світлану, називав Оксаною. Така-от банальність, нічого не вдієш, та контролювати свої сни не вмів (чи не хотів?). З другою дружиною теж не зовсім склалося. У тридцять п'ять вельми вже хотілося домашнього затишку, родини, дітей. Тут зустрів її, розумну, красиву, самодостатню. Кохання? Ні, скоріше тривіальна необхідність продовження роду, бажання отримати хатній затишок, так званий тил, зрештою бабуса наполягала. «Літа спливають, а ти не молодшаєш». Позналилися випадково в Луцьку на лікарській конференції. Ксеня йому сподобалася відразу. Симпатична струнка

білявка, розумниця, з добрим почуттям гумору. Працює журналісткою на телебаченні. У минулому модель, тому вміння себе презентувати — на автоматі. Якраз готувала репортаж про ту конференцію. Підсвідомо зловив себе на думці, що навіть ім'я в дівчини те, що треба. Обмінялися номерами мобільних, почали зустрічатися. Ксені Сашко також сподобався. Не ловелас і не пристосуванець, неодружений, бездітний, галантний кавалер. Важко в такого не закохатися чи бодай не захопитися. Тим паче, незважаючи на всі дива косметики, і тобі вже давно за тридцять, і колежанки заміжні. А принци на «білих конях-кабріолетах» обирають зазвичай принцес, а коли й попелюшок, то юних. Сашко на мить повірив у свою щасливу зірку, коли в його житті з'явилась Ксенія, сподівався, що трапиться диво, мов у приказці: «Притерпиться, то й пригорнеться», а згодом і «Перемелеться — буде борошно!». Не перемололося.

Компроміси, ті клятві компроміси. Надто часто ти йдеш на них. З начальством, з родичами, з колегами на роботі, урешті — із сумлінням. Однак бувають випадки, коли компроміс неможливий. І тоді несе тебе течія все далі й далі від примарного щастя. Дружина навідріз відмовилася переїжджати в районний центр — як вона казала, до дідька в зуби,— на постійне мешкання. Зірка обласної журналістики, кар'єра якої якраз у зеніті слави. Звісно, Ксеня робила чесні спроби щось змінити, як і Сашко. Він напитував роботу в якійсь луцькій лікарні. Чи то потуги були не дуже, чи то обоє не сильно старалися, однак через пів року шлюбу Ксеня сказала коханому «па-па». Її кар'єра, друзі, батьки, обов'язки, театри, виставки, балет, звичне богемне оточення — усе залишалося у великому місті. А тут? Примарне щастя? Хтозна, що з нього може зродитися. Чи не пустоцвіт? Спочатку Ксеня чемно навідувала чоловіка раз на тиждень, згодом — раз на місяць, відмовки звичні: відрядження, купа роботи й усе таке. Сашко намагався навідуватися

частіше, але як можна перейти прірву, якщо немає й линви в руках, щоб її здолати? От і отримав повістку до суду. Розлучення. Ні, воно не стало ані гірким, ані болючим. Очікуваним! Обоє з полегшенням зітхнули. Залишилися друзями та й зараз інколи спілкуються, переважно по телефону.

Сашко не жалкує, що все так склалося. Бо що він міг дати красуні Ксені у маленькому волинському райцентрі? А так з нею сталася карколомна кар'єра. Ксеню помітили, і вона перебралася до Києва. Зараз веде одне з отих розважальних шоу, типу «що ви їли із середи на п'ятницю» — то Ксеня так жартує — на якомусь із літерних каналів{2}. Вийшла заміж, чоловік також журналіст, виховують сина.

І Сашко змирився зі своєю холостяцькою долею. Тільки не його бабуся. Вона робила відчайдушні спроби одружити онука втретє. Хіба у містечку дівчат мало? Сашко протестував. Досить експериментів! Для чого комусь безвинному ламати життя? Удома все нагадувало про Оксану. Сні, дерева в парку, річка. Примарність своєї фобії бачив на кожному кроці, бо залишався одержимим нею. От і сьогоднішній сон. Інколи думав: чи не втекти світ за очі від видива, того марення, що зветься Оксаною? Та буденність усе ніяк не відпускала: робота, пацієнти, немічна бабуся, обов'язки. Знав, що то він спеціально вишукує причини, щоб залишитися. А коли хочеш їх відшукати, вони легко знаходяться.

Олександр Петрович дивиться на своє відображення у вікні. Скляне свічадо витворене лампою денного світла й ранковими сутінками за вікном. Початок зими, а по калюжах під ногами, голизні землі, сірості світу та тому печальному настрою, у якому перебуває всенький світ, і не скажеш. От і сні та спогади приходять із минулого такі щемливі, що й прокидатися не хочеться. Він пригадує сьогоднішній сон і всміхається.

— Десь тут була подоляночка! Десь тут була молодесенька...

Дитячий садочок... Маленька Оксанка з дівчатками грається в «Подоряночку». Раптом з-під старої груші долинає хлоп'ячий регіт і чиєсь гірке схлипування. Оксана, розірвавши коло, прямує до гурту галасливих хлопчаків.

— Оксанко, куди ж ти? — лунають услід голоси приятельок.

Дівча у відповідь лише відмахується. Шестеро її однолітків узяли в кільце новенького в групі, білявого хлопчика. Скористалися відсутністю вихователя й причепилися до малого. Марина Семенівна повела в медпункт Ярчика, який, переслідуючи жовтогарячого метелика, розквасив собі носа. Вихователька залишила Оксану тимчасово «за старшу», тому вона просто змушена втрутитися в ситуацію.

Найвищий у компанії, Лесик зухвало крутить у руках окуляри новенького. Шестеро на одного — хіба це справедливо? Оксана сміливо затуляє собою потерпілого, стаючи відважно на герць із Лесиковою компанією.

— Молодці! Герої! Шестеро на одного. І не соромно? Ану віддай окуляри. Вже! — командирським тоном суворо говорить мала на правах тимчасово «старшої».

Оксана простягає руку.

Лесик зухвало, як індик бабусі Мар'яни, випинає груди:

— А якщо не дам, що ти нам зробиш? Що, побіжиш жалітися Мариночці Семенівні? Ой-ой-ой! Сюся-масюся! Ги-ги-ги!

Левко, той, що найближче справа, шепоче щось на вухо Лесикові, та Оксані все добре чути:

— Слухай, віддай їй окуляри. Вона ж трохи того, навіжена. Ти її ще не знаєш! Вона ж така, як її тато-мент, краще не зачіпатися. Я пас!

— Що? Це я маю боятися якогось дівчиська? Бантики, скалпеточки, тьфу! Ти здурів?

— Як хочеш, але я в цьому участі не беру.

Левко й ще двоє відходять убік. Лесик упевнено продовжує грати свою роль. Їх усе одно більше! І вони пацани!

— На, візьми, чотириокій! Візьми-візьми! Спробуй! Чи, може, ти йому допоможеш, сюсятко? Що, настрашилися?

І тоді Оксана неждано зі всієї сили лупить Лесика туди, куди, як показував і попереджав тато, хлопців бити не слід. Сама про це розказувала вранці дівчатам! Ох, ця прикра звичка робити все навпаки! Лесик реве від болю, падає навколішки перед Оксаною, сльози водоспадом заливають очі. Оксана незворушно забирає з рук хлопця, що корчиться в конвульсіях, окуляри й шепоче йому на вухо, та вже надто голосно:

— Я з тобою, друже, ще не закінчила. Завтра добесідуємо.

Тоді, ніби нічого не трапилося, віддає переляканому новенькому окуляри.

— Бери. Вони тебе більше не зачеплять. Обіцяю! Як тебе звати?

— Сашко!

— Я Оксана.

Тоді дівчинка спокійно повертається до гурту дівчат, до гри.

— Десь тут була подоляночка...— летиться пісня.

Біля сітчастої загорожі, яка відділяє територію дитсадка від міського парку, стоїть усміхнений сивочолий дідусь із розкішними довгими білими вусами та задоволено всміхається. Поруч до його ніг тулиться безпородний пес. Старий нахиляється, гладить собаку по голові.

— Бачиш, Семаргле, вони зустрілися. Поки що нам нічого тут робити.

Шестирічний Сашко поглядає розгублено то на свої окуляри, то на старого із собакою. Здивовано стенає плечима і йде дивитися, як дівчата граються в «Подоляночку».

Наступного дня Оксаниного тата покликали до завідувачки. Тато для годиться посварив свою улюбленицю, пошпетив, а мамі на

вулиці тихцем — та Сашко підслухав — не без гордощів повідомив:
— У неї загострене відчуття справедливості, як і в мене...
Нічого не вдієш.

Сашко знав: батько пишається донькою.

Оксана таки довела розмову з Лесиком до кінця, як і обіцяла. Вона ніколи не кидала слів на вітер. Змусила вибачитися перед Сашком усю компанію. Сашка в садку більше ніхто не кривдив.

А з Оксаною вони стали друзями.

Так, Оксана завжди була такою. Для неї не існувало відтінків у вчинках чи стосунках: або чорне, або біле.

— Вогонь дівка,— казала його бабуса.

«Ні, не вогонь,— думав Сашко.— Ватра. Така не тільки попекти може, така й спалить!»

Усі десять шкільних років він носив Оксанин портфель. Це найменше, що міг для неї тоді зробити. Сашко чекав на дівчину вранці недалеко від будинку, спеціально робив гак для цього. Ховався за дубом, а коли Оксана проходила поруч, чекав іще кілька секунд, щоб вона відійшла на надцять метрів. І лише тоді радісно наздоганяв її: «Привіт, Оксано! Можна?». Оксана безжурно перекладала йому в руку свою сумку. Отак вони, безтурботно розмовляючи, ішли до школи. Найчастіше говорила Оксана, а Сашко, здається, був лише тямущими вухами для неї. Обоє це влаштовувало.

Одного разу — це було в сьомому класі — Вітько з паралельного класу випередив Сашка на якихось три метри:

— Привіт, Оксано! Допомогти портфель нести?

Вітько аж змарнів весь, вичавлюючи із себе по звуку слова. Було помітно, що важко дається хлопцеві сказане. Знаючи непередбачувану вдачу дівчини, розхвилювався не на жарт.

Оксана на мить завмерла. Здивовано зміряла Вітька з ніг до голови й випалила:

— Не варто! У мене вже є вірний Санчо Панса.

Вітька, звичайно, занепокоїли слова Оксани, та він не зник легко здаватися:

— Тоді випробуй нас. Хто сильніший, той і портфель носитиме.

Душа Сашка втекла в п'яти. Хто він такий проти Вітька? Мізерний миршавий білобрисий «очкарик» супроти капітана дитячої збірної міста з футболу. Угадайте, хто переможе?

Оксана іронічно хмикнула:

— Овва, хлопче! Ти що, трактор чи нова модель «Запорожця», щоб тебе випробовувати? Я тобі українською кажу: у мене вже є кому портфель носити. І, будь ласка, не треба за мною бігати. Набрид! Май трохи гонору, чи що. У тебе, Вікторе, крім футболу, у голові ніц нема. Пустодзвін.

Потім вона спокійно підійшла до Сашка, переклала зі своєї руки в його портфель:

— Привіт, Сашо! Ходімо, а то запізнимося.

Приголомшений та здивований Вітьок залишився стояти на місці. Він, зрозуміло, поняття зеленого не мав, хто такий Санчо Панса. Однак слово здалося йому дуже образливим, і відтоді до Сашка приклеїлося прізвисько Панса. Набагато приємніше від Очкарика, звісно, хоча не всі це розуміли, думаючи, що цим ображають хлопця.

Так, їхні дороги йшли паралельно: вони вчилися в одній школі, ходили в один клас і навіть сиділи за сусідніми партами. Сашка вважали сірим тихеньким лемінгом, заучкою, очкариком, найменшим у класі, непримітним... Тінню. Хлопець ріс без батьків. Коли мав п'ять років, татко потрапив в аварію. Усі знали, хто здійснив цей наїзд, були навіть свідки, хоча п'яний водій із місця злочину втік. Так, містечко в них маленьке, та, як і всюди, у ньому є свої небожителі, недоторканні. Не впійманий — не покараний. Коли Сашко пішов у третій клас, померла мама. Два дні в мамі нестерпно

болів живіт, піднялася температура. А лікарі не змогли поставити точний діагноз. Думали то на розлад шлунка, то на гастрит, то на виразку. Операцію зробили запізно. Банальний апендицит. Мама так і не прокинулася після наркозу. На могилі матері Сашко поклявся їй і всім тим, хто через лікарську недбалість пішов із життя, що обов'язково стане лікарем, хорошим хірургом, вивчиться й повернеться додому, у цю лікарню, щоб так безглуздо не помирали люди.

Сашка виховувала й ставила на ноги бабуня, у минулому вчителька хімії, шанована жінка в крихітному містечку з двома середніми та однією восьмирічною школами. І досі — а бабусі вже вісімдесят три — усі знайомі кличуть її лише Василюю Степанівною. Колишні учні часто телефонують не тільки на свята, а просто так, щоб поспілкуватися чи порадитися. Вона замінила Сашкові і батька, і матір, як уміла і як могла.

Після успішного закінчення школи їхні з Оксаною дороги розійшлися. Вона подалася в столицю, де вступила до університету на філологію, як і мріяла. Сашко завдяки на диво глибинним зв'язкам бабуні («Кого я тільки не вчила»,— любила повторювати вона) доволі легко вступив до Львівського медінституту. Провчився у виші лишень рік, а потім пішов до війська: два роки тупої муштри.

Тоді йому випадково прийшла повістка. Так, випадково: круглий сирота, стара пенсіонерка на його утриманні... Таких до війська не беруть. Бабуня хотіла бігти до військкомату й вимагати виправлення прикрої помилки, але... Сашко не погодився й тоді показав свою рішучість і впевненість, чим дуже здивував бабусю. Побачивши таку наполегливість онука, бабуня замирилася.

Що б не гомоніли про значення військової служби, про її корисність чи навпаки, зараз Олександр упевнений: вона стала доброю школою для його тіла й гарту характеру. Так-так, згода. Звичайно, ліпше, коли будь-якою справою займаються

професіонали: пекар пече, учитель учить, лікар лікує... Та військо дало Сашкові дуже багато. Там він нарешті зрозумів вагу слів, які так любив повторювати тато Оксани: добро має бути з кулаками. І Олександр навчився ті кулаки застосовувати.

— Олександр Петровичу,— перериває плин думок медсестричка Ліда.— Щойно привезли десятирічну дівчинку. Різкий біль унизу живота, підозра на запалення апендиксу. Будьте добрі, вас кличуть батьки пацієнтки...

• • •

Далі — у повній книжці «Тому, що ти є».

nashaknyga.com.ua